

"החוויה הגלובאלית" לחניכי מב"ל:

מיצוי הסביבה האסטרטגית - אופרטיבית המתהווה - כלים לבוגרי מב"ל

המלצה

עיקרים

1. הכשרת חניכי מב"ל קריטית לקידום אינטרסי הביטחון הלאומי של מדינת ישראל. ההכשרה הבינ"ל (חוויה גלובאלית) במב"ל נשען על "יבוא" (זמני) של חניכים זרים זוטרים, "ייצוא" (זמני) של חניכי מב"ל לחו"ל ו"השאלת" אקדמאיים ישראלים.
2. כיום, אין "מנוע" בינ"ל למב"ל ומכאן (בצניעות) סבירות נמוכה לטיוב הכלים הגלובאליים עבור בוגרי מב"ל.

המלצות לפעולה

3. קביעת שליטה באנגלית כתנאי סף לחניכי מב"ל ישראלים ולמזער גידור **כיתה בינ"ל** עבור חניכים זרים וחניכים ישראלים השולטים באנגלית בו ילמדו **כולם באנגלית**.
4. לשקול מעבר ליצירת רשת בינ"ל תוך ויתור על חניכים זרים (שתועלתם מוגבלת להכשרת חניכים ישראלים במב"ל או ליעדים לאומיים). הישענות על כלים וירטואליים, סמינרים ממוקדים בארץ ובחו"ל.
5. הקמת גוף במב"ל (מרכז בינ"ל) שתוביל את האינטראקציה הבינ"ל החל מקידום שותפות אסטרטגית עם מוסדות מקבילים, כלה בביצוע הכשרות בחו"ל (כדוגמת MID – Mobile International Defence), מחקר באנגלית וסמינריונים עם השותפים.
6. בברכה,

ארז מייזל, תא"ל

צה"ל

הנדון: "חוויה גלובאלית" לחניכי מב"ל: מיצוי הסביבה האסטרטגית - אופרטיבית

המתהווה - כלים לבוגרי המב"ל - המלצה

1. בהמשך לבקשת מפקד מב"ל (1\2020) להציע מתווה לשכלול יכולות בוגרי המכללה לביטחון לאומי לפעול בסביבה האסטרטגית – אופרטיבית המתהווה לקידום אינטרסי הביטחון הלאומי של מדינת ישראל¹. **זאת ללא מגבלה משאבית.**
2. בתום תהליך ממוקד שכלל בחינת חומר רקע (מב"ל) "סיעור מוחות" תכליתי למיפוי ההקשר עם מדריכי מב"ל, פגישה עם מד"רית מב"ל, שיחת רקע עם בוגרי מב"ל. בדיקה מדגמית של מוסדות בינלאומיים "דומים"² וסקירת המתודולוגיות, מוצג (בצניעות המתבקשת) המלצה למתווה (בסיס לקונספט).

ההקשר

3. **המצפן:** מב"ל הינו מוסד אקדמי בטחוני המכשיר את הצמרת הלאומית של מדינת ישראל לקדם את אינטרס הביטחון הלאומיים של המדינה.
4. **תחרות ואטרקטיביות:** מב"ל אינו מוסד בלעדי להכשרה בטחוני לאומית (מתחרים בחו"ל ובארץ) עבור ישראלים וזרים כאחד³.
5. **טבע האתגר:** האדם נשאר הרכיב הקבוע והדומיננטי, בעולם מקושר, מרושת, צפוף ומואץ, חשוף ופגיע יותר. הכשרתו וטיפוחו של חניך מב"ל היה ונשאר האתגר המרכזי של מב"ל.
6. **שורה תחתונה כיום - ה"חוויה הגלובלית"** של בוגרי מב"ל: מבוסס על נסיעות לחו"ל, העשרה מאקדמיה ישראלית ונוכחות חניכים בינלאומיים בחלק מהקבוצות לימוד.

הנחות למתווה

7. **הגלובאל** (ובתוכו פרספקטיבה לוקאלית) הינו מנוף מרכזי לקידום (או לבלימת) אינטרסי הביטחון הלאומיים של מדינת ישראל.
8. **מערכת הביטחון** (משרד הביטחון, צה"ל ושותפים בקהילת החוץ הלאומית של ישראל, MIDDLE) מהווה כלי לקידום (או לבלימת) אינטרסי הביטחון הלאומיים של מדינת ישראל.
9. **שיפור מודעות ויכולות גלובליות של בוגרי מב"ל** תסייע בקידום אינטרסי הביטחון הלאומיים של מדינת ישראל.
10. **התכלית:** שיפור הביטחון העצמי, ההבנה, יכולת התכנון, באמצעות הענקת כלים לבוגרי מב"ל שסייעו להם לפעול בסביבה הגלובלית זאת באמצעות שכלול ה"חוויה הגלובלית" (חשיפה, אינטראקציה, ארגון והפנמה) במהלך תקופת ההכשרה במב"ל.

¹ ההמלצה הצנועה תתמקד בממד הגלובאלי מבלי להיכנס לתרבות הארגונית או לתודעה עצמית של מב"ל.

² NDU / RCDS

³ ההצעה תתייחס בקצרה לשאלת מיתוג (branding) של מב"ל כמוסד אקדמי ביטחוני בינ"ל מוביל.

עולם הבעיה (הצעה צנועה)

11. **תפיסת הפעולה הגלובאלית:** ה"חוויה הגלובאלית" של בוגרי מב"ל מצומצמת ונשענת על מתווה מסורתית. קונקרטי, אינטראקציה עם חו"ל באמצעות **"ייצוא"** (נסיעות לחו"ל) **"ייבוא"** (חניכים בינלאומיים) או **"השאלה"** (אקדמיה ישראלית).
12. **מתח פדגוגי** (חורג מההמלצה למתווה, אך גורם משפיע על המענה): מב"ל נע בין שיקולי פרנסה (הענקת תואר שני), הנאה (זמן אישי) והכשרה (טיפול מנהלי בטחון לאומי). קונקרטי, מצטייר כי נקודת העבודה מכוון לרכישת תואר שני לצד קיבוע זמן איכות אישי. כך המחויבות לדרישות האקדמיה משמעות וגידור זמן אישי לחניך.
13. מכאן, הפער המסתמן שבוחנים את הרכיב הגלובאלי בטיפול מנהלי ביטחון לאומי עבור **מדינת ישראל נוגע ל"סף ההכשרה" הגלובאלי של חוויית מב"ל**. קונקרטי, הביטחון העצמי ותחושת המסוגלות הגלובאלית ("החוויה הגלובאלית") של בוגרי מב"ל הינו מצומצם. מצטייר כי הפער טמון בהיעדר אנגלית ברמה מספקת כי ראשית הצירים לקידום יכולת הפעולה של בוגרי מב"ל בסביבה האסטרטגית האופרטיבית המתהווה.

הדרך קדימה: המלצה

14. התאמת "החוויה הגלובאלית" לאתגר הסביבה האסטרטגית – אופרטיבית המתהווה עבור בוגרי מב"ל. נוגע להבנת הצנועה ל-2 נקודות:
- א. רכישת שפת הפעולה הבינ"ל, **אנגלית**.
- ב. חיכוך עם הסביבה הגלובאלית, **התמודדות**.
15. ממליץ לבחון 2 חלופות כבסיס למתווה לשכלול יכולות בוגרי מב"ל לפעול בסביבה הגלובאלית המתהווה לקידום אינטרסי הביטחון הלאומי של מדינת ישראל. בטרם אציע, ניתוח קטן של המתכונת הבינלאומית הנוכחית, הכוללת 3 רכיבים:
- א. **"ייצוא"** הנסיעות לחו"ל מהווה חוויה אישית משמעותית עם תרומה אקדמאית מסוימת. טיוב גם באמצעות הגדרת שאלת מחקר. להבנתי, ובדומה למוסדות בינ"ל מובילים דומים, נסיעה לחו"ל (ממוקד, קצר ומכוון) מהווה אמצעי מרכזי להגברת ה"חיכוך" הגלובאלי. "יציאה לשטח" שמחייבת עבודת הכנה מתמשכת ורציפה (ארגון תומך רלוונטי).
- ב. **"ייבוא"** חניכים בינלאומיים (מהווה נדבך מרכזי בתפיסת ההפעלה הנוכחית – אינטראקציה ישירה עם חו"ל כנדבך, פוטנציאל להשפעה / הסברה ארוכת טווח ולכאורה צבירת יוקרה של מוסד בינ"ל). בפועל, המשתתפים הבינלאומיים הם אינם מהמובילים בארגונים, לרוב תרומתם מוגבלת (תרבות, הנחיות, אופי החוויה הישראלית ושפת הלימוד - עברית) השפעתם ארוכת הטווח מזדמנת (במקרה הטוב)⁴. נוכחות הזרים משיתה "תחזוקה" משמעותית (תרגום, טיפול, ליווי) עם פוטנציאל מסוים ל"נזק תדמיתי" (בכלל "החוויה הישראלית" הינה הסביבה) בהיעדר סגל

⁴ החניכים הזרים מתקבלים ללא מבחן כניסה או עמידה בדרישות סף (בשונה מחניכי צה"ל הלומדים בחו"ל).

שהוסמך לחניכה בינ"ל וגוף תומך וכן טיוב הקליטה והסינון והליווי האחר לא צפוי שינוי ניכר באמצעי זה⁵.

ג. **"השאלה"** ייצוג והפנמת הגלובאל על בסיס אקדמיה ישראלית איכותית מטבעו מהווה שיקוף בלבד של ה"חוויה הגלובאלית" (בהשאלה, בצניעות, מעין "מנהלת" לתרגיל). יתרה, על מנת לשכלל את יכולות חניך מב"ל לפעול בגלובאל נכון להעמיד מולו את המוטיבים והנרטיבים המצויים בחו"ל – מעין יידע את האתגר – בעיה! אקדמיה ישראלית מתקשה לשקף את מלוא "החוויה הגלובאלית" ותמעיט בהכשרה.

חלופות ל"חוויה גלובאלית" עבור חניכי מב"ל

16. ראשית הצירים לכל טיוב יכולות מב"ל לפעול בגלובאל (סביבה אסטרטגית – אופרטיבית מתהווה) הינו השליטה באנגלית (ערבית?). בלא חציית סף האנגלית מב"ל תתקשה להערכתי הצנועה, להתקדם משמעותית בהכנת בוגרים למיצוי הגלובאל. יתרה, חניך מב"ל נדרש לכתוב ולהציג באנגלית ונכון להרבות בשיעורים ובסימולציות באנגלית שיחייבו מעורבות כלל החניכים ובהינתן חניכים זרים הענקת יתרון מסוים להם. **שעשוי לשפר אטרקטיביות.**

17. **חלופה ראשונה (כיתה בינ"ל):** טיוב הנס"ח (בדומה לפיילוט הנוכחי – נסיעות קצרות בקבוצות קטנות, הכנה משופרת וחתימה לתוצר כולל אנגלית), ומאמץ לגייס משתתפים בינלאומיים רבים יותר (אל מול הנתון שהחניכים הבינלאומיים המובילים יעדיפו ארה"ב, אירופה, נאט"ו ואף רוסיה וסין ה"תקורה" של החזקת משתתף בינלאומי משמעותי). קונקרטי, נדרש התאמת הארגון במב"ל למיצוי חלופה זו ובמיוחד בכל הקשור לקבלת חניכים זרים מובילים (כאלה שישפיעו בלימודים ובעתיד במדינות שלהם). ספציפית:

א. הקמת יכולת קש"ח אקטיבי ויוזם שתוביל תכנית קצופה ומתמשכת לקשירת קשרים בין מב"ל למוסדות ומדינות דומות.

ב. **שפת הלימוד:** חיזוק משמעותי של יכולת התרגום במב"ל – אם הלימודים באנגלית, כל זה אינו נדרש. מכאן, לשקול כיתת חו"ל בו יהיו חניכים זרים וחניכים ישראלים דוברי אנגלית (כיתה בינ"ל).

18. **חלופה שניה (בניית רשת):** מיקוד נקודת העבודה בהכשרת מנהלי ביטחון לאומי, על בסיס תפיסת הרשת. מדובר בהצעה שונה מהתפיסה הנוכחית ועיקרה, "חוויה גלובאלית" למשתתף (בוגר) מב"ל שמחייב **תיאום ציפיות בהתאם עם צמרת צה"ל (לפחות)**. קונקרטי, העמדת האסטרטגיה הגלובאלית במישור אחד עם ההכשרה הניהולית הביטחונית-לאומית. במסגרת זו:

ציר אישי

- א. חניך מב"ל הינו בוגר תואר שני. נדרש למבחן סף באנגלית (ערבית?).
- ב. גיוס מרצים מחו"ל וחלק משמעותי מהשיעורים מועברים באנגלית.
- ג. כתיבת עבודה, דיבייט והצגה באנגלית.

⁵ מב"ל קולט חניכים זרים משנת 2006. ראוי לבצע מחקר על המאמץ, תרומה מול עלויות.

ציר אינטראקציה בינ"ל

- א. בהתאם לנושאי מחקר (ולאור בקשות מהרמה הלאומית ו / או המטכ"ל), תכנון תהליך מחקר בו הגלובאל מוסיף, מעשיר ומגדיל גמישות ישראלית. זאת באמצעות ניהול מפגשים וירטואליים עם מקבילים בינ"ל (מוסדות "תואמים" במדינות שת"פ מרכזיות כדוגמה ארה"ב, בריטניה, גרמניה, איטליה, נאט"ו, סין, סינגפור ולבחינה מדינה רלוונטית בקווקז – (אזרבייג'ן) וכן מוסדות מחקר כדוגמה "רנד" (בארה"ב) לשם גיוון ואיתגור תפיסות עולם משתתפי מב"ל. כך חשיפה וירטואלית לעולם. חניכים מקבילים ומובילים ופיתוח ידע משותף ישראלי – בינ"ל. כך, נסיעות לחו"ל לסמינריונים עם מקביליהם – עפ"י נושאי המחקר המשותפים והשיח הווירטואלי. אירוח לסמינריונים דומים (אפשר מספר מפגשים – בהתאם לשיתופים מחייב סנכרון גאנט). כך, טיוב המפגש עם הגלובאל וניהול נכון של משאבי אירוח בארץ תוך הגדלת הזדמנות לרתימת מובילים בארגונים דומים בגולבאל.
- ב. "אירוח" מרצים בינלאומיים (בעל מטען משמעותי – לעומת משתתף בינלאומי) לתקופת שנה (שנת לימוד) או לסמינריונים. כך, הגדלת "החיכוך" הבינ"ל (התמודדות עם נרטיב בינ"ל אורגינלי).
- ג. צוותי חניכה של Mobile International Defense (MID) לקבוע כל שנה שחלק מהכשרת מב"ל כולל משימה "בשטח" סימולציה למתכונת של MTT (קש"ח, קחצ"ר וסיב"ט) יש מקום לבחון MID מול מדינות רלוונטיות. נהיר בהמשגה תשפר את כשירות הגלובאל של החניך.
- ד. ראוי לבחון הקמת מרכז מחקר בינ"ל עבור מב"ל שירכז את המאמץ הגלובאלי.
19. ברור שהחלופה השנייה החדשה, טומנת באמתחתה הזדמנות לבחינת רכיבים נוספים במיתוג מב"ל. המלצה זו, משכללת את האינטראקציה של חניך במב"ל עם הסביבה האסטרטגית - אופרטיבית המתהווה, "מייבא" באופן רצוף את "החו"ל" (ללא תיווך, "מנהלת") ומייעל את הממשק עם משתתפים מקבילים בעולם. "תקורות" תחזוקה מצומצמת (מספר שבועות בשנת לימודים), זאת תוך מינוף הכלים הווירטואליים והגעה ל"מובילים" במוסדות ביטחון לאומי מקבילים. מימוש ההמלצה צפוי לחייב התארגנות אחרת, ובמוקד השינוי נקודת העבודה של מב"ל כלפי הגלובאל וחיזוק התכנון, הביצוע והבקרה.
20. מודה מראש למד"רית מב"ל, מדריכי מב"ל וסא"ל מתן אור שסייעו בהכנת תוצר צנוע זה. **האחריות על התוכן שלי בלבד.**
21. בברכה,

ארז מייזל, תא"ל

צה"ל